ЕКСТЕРІОРИЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНОГО МОВЧАННЯ У ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ-ТРАНСЛЯТОРАХ

Світлана Швачко

Актуальність теми зумовлена інтересами лінгвістів до секондарних номінативних та комунікативних одиниць, з одного боку, та до осмислення проблем комунікації, з іншого. Об'єктом дослідження є феномен комунікативного мовчання, предметом – його відтворення у вторинних конструюваннях на інтерлінгвальних векторах. Матеріалом слугують поетичні твори корелюючих мов – англійської та української.

Основною метою перекладу є відтворення гармонії змісту та форми, творів на просторах декодування. Надійною базою при цьому слугують дискурсивний, концептуальний, функціонально-системний аналізи, ідентифікація конгруентності та еквівалентності корелюючих об'єктів. Мова поетичних творів маніфестує емоціональний стан авторів, їх бачення картин світу, яке розкривається в інтеграції усталеного та суб'єктивного референтів думки. Комунікативне мовчання як силенціальний компонент спілкування розглядається на вертикальних та лінійних векторах, а це об'єктивує соціально-прагматичне зображення як мовчання людини, так і мовчання природи (англ. *homo silence nature silence*). Персоніфіковане мовчання (мовчання артефактів, або тиша у природі), свідчить про його неантропологічне та метафоричне буття - дистантне до людського мовчання (людина може і говорити і мовчати).

Поетичний дискурс позначений девіацією номінацій мовчазних лакун. Так серед вербалізаторів виокремлюються стилістично марковані одиниці типу англ. *watchful silence, haughty silence, embarrassing silence, thick silence, pensive quietness, alive silence, deep silence, solemn stillness ;* укр. *дзвінка тиша, дрімуче затишшя, тихий спокій, зачарована тиша;* рос. *тёмная тишь, глубокая тишина, священное безмолвие, туманное молчание.* Вербалізатори поетичного мовчання /тиші сприяють інтерпретації аксіологічної оцінки, авторського

бачення референтів, відтворення експресивно-емотивного потенціалу кодованих та декодованих текстів. Пор.: англ. *O soft embalmer of the* ***still midnight!*** укр. *О ти, бальзаме* ***затишної ночі!*** рос. *О, нежный целитель* ***тихой полночи!*** В українському варіанта твору вживається генералізоване представлення концепту *midnight,* пропускається еквівалент прикметника *soft,* в російськомовному перекладі цей компонент зберігається. Додавання вказівного займенника *ти* (укр.) додає емфази звертанню.

Вибір оптимального відповідника обумовлюється широким контекстом, позицією автора, шармом його креативності та – майстерністю перекладача. Пор.: англ. *But the silence was unbroken, and the stillness gave no token.* - укр. *Тиша скрізь німа й мовчання, й ще поглибило страждання* (В.Марач)*;* рос. *И ни голоса, ни знака – из таинственного мрака* (Дм.Мережковский); *Но как прежде ночь молчала, тьма душе не отвечала* (К.Бальмонт); *Всё безмолвно было снова, тьма вокруг была сурова* (В.Брюсов); *И немая ночь молчала, тишина не отвечала* (В.Бетака). У перекладі постають різні еквіваленти та модифікації. К.Бальмонт вводить образ *душа*, який відсутній у МО, а у В.Бетаки вживається *ночь немая.* Предикат вихідної конструкції *was unbroken* перекладається як *отвечала* (К.Бальмонт, В.Бетака), *была сурова* (В.Брюсов).

Підтекстова тиша, семантична лакуна може оживлятися та вербально маркуватися. Пор.: англ. *Presently my soul grew stronger; hesitating then no longer* – рос. *Молча вслушавшись в молчанье, я сказал без колебанья;* англ. *Some late visitor entreating entrance at my chamber door – this it is and nothing more.* - рос. *Поздний гость приюта просит в полуночной тишине – гость стучится в дверь ко мне;* англ. *And the smoke rose slowly / Slowly* - рос. *Дым струился тихо, тихо/ В блеске солнечного утра;* укр. *Вився дим поволі, тихо / В сяйві сонечного ранку;* англ. *Air of morning / Wide through the landscape / Of his dreams/ The lordly Niger flowed.* – рос. *Тихо царственный / Нигер катился под ним / Уходя в безграничный простор.* Поряд з експлікацією компонентів мовчання має місце зворотній процес – вилучення вербалізаторів мовчання природи, імплікація тиші у трансляторі. Пор.: англ. *Or some green hill where*

shadows drifted by / Some quiet hill where mountainy man hath sown – укр. *Чи пагорби зелені, по яким / Несуться тіні, де горяни сіють.*

Валідність перекладацьких пошуків об'єктивується семантичною відповідністю, конгруентністю вихідних та похідних різнотематичних текстів - відповідністю їх семантичного та прагматичного буття, екстеріоризованого засобами корелюючих мов. Обов'язковим при цьому є збереження авторських інтенцій, факультативним – збереження образів та поверхневих структур. Пор. паралельні висловлювання на інтерлінгвальних просторах за фразеологічним словником К.Т.Баранцева *bad workman quarrels with his tools – діло майстра боїться; bug in the butter – ложка дьогтю в бочці меду; call a spade a spade – називати речі своїми іменами; can the leopard change his spots?- горбатого могила справить; care kill the cat – надмірні турботи хоч кого з ніг звалять;, Indian summer – бабине літо, золота осінь; Jack and Jill – хлопець і дівчина; once swallow doesn't make a summer – одна ластівка не робить весни..*

Кореляція об'єктивного та суб'єктивного, перекладацькі трансформації на поетичних просторах умотивовані, таким чином, дивергентними рисами мови оригіналу та перекладу, а також авторським шармом і творчим двобоєм майстрів ідіолектів.

Список літератури

1. Американская поэзия в русских переводах XIX – XX в. – М.:Радуга, 1983 г. – 667 с.
2. Баранцев К.Т. Фразеологічний словник англійської мови. – К.: Рад.школа, 1956. – 389 с.